

FINANSINSPEKTIONEN

Finansiering av terrorism – en sammanfattning

15 MARS 2016

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
BÄTTRE KUNSKAP OM FINANSIERING AV TERRORISM	4
Studie av terroristceller	4
Hur medel genereras till stöd för terroristgrupper	4
Metoder för överföring av medel	5
Terrorresor	5
NATIONELLA MODELLER FÖR BEKÄMPNING AV TERRORISM	6
Kanada	6
Storbritannien	6

Sammanfattning

Kampen mot terrorism har fått ny aktualitet efter de tragiska händelserna i Paris den 13 november 2015 då en rad attacker iscensattes av personer med kopplingar till Islamiska staten (IS). Sedan dess har politiska initiativ tagits för att stärka kampen mot finansiering av terrorism.

Det har visat sig att terroristattacker är möjliga att utföra även med begränsad tillgång till finansiella medel. Men det har också visat sig att de tillvägagångssätt som används för att samla in medel till terrorattacker lämnar spår. Spår som brottsbekämpande myndigheter och underrättelseorganisationer kan följa. Det har därför blivit en allt viktigare fråga för länder runt om i världen att ha kunskap för att förebygga, upptäcka och agera mot finansiell aktivitet som syftar till att stödja terrorism.

Den här rapporten är resultatet av en studie som Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier (Cats) vid Försvarshögskolan gjort under 2015. Studien har genomförts på uppdrag av Finansinspektionen (FI).

FI:s mål med rapporten är att öka kunskapen om hur finansiering av terrorism går till, kunskap som både FI och aktörerna på den finansiella marknaden har behov av för att kunna utföra sina respektive uppdrag.

Bättre kunskap om finansiering av terrorism

Ett av två syften med studien är att bidra till en bättre kunskap om finansiering av terrorism, vilka tillvägagångssätt som används för att generera och överföra medel till terroristorganisationer. Det andra syftet är att beskriva hur Storbritannien och Kanada praktiskt arbetar med att förhindra finansiering av terrorism.

STUDIE AV TERRORISTCELLER

En norsk studie som analyserat 40 terroristceller mellan 1993 och 2013 resulterade i en del slutsatser om hur deras finansiering går till. Den vanligaste källan till finansiella medel visade sig vara löner och besparingar. Åtminstone 73 procent av terroristcellerna var i viss utsträckning finansierade genom legala aktiviteter medan illegala aktiviteter finansierade 38 procent av cellerna. Minst 47 procent av terrornätverken var helt självfinansierade och i 90 procent av fallen fanns inslag av självfinansiering. De flesta attacker som terroristcellerna genomfört kostade mindre än 10 000 amerikanska dollar. De begränsade summorna som behövs för att genomföra terrordåd gör finansieringen svår att upptäcka.

HUR MEDEL GENERERAS TILL STÖD FÖR TERRORISTGRUPPER

Att ge bidrag till välgörande ändamål är en integrerad del av den muslimska tron och ett sätt att visa solidaritet med andra muslimer. Det händer att välgörenhetssektorn missbrukas av terrorister för att komma över medel från organisationerna. Komplexiteten i krisen i Syrien och det enorma behovet av humanitär hjälp gör frågan om välgörenhet och finansiering av terrorism mycket svår och känslig. Internationellt finns flera exempel på att välgörenhetsorganisationer använts för att finansiera terroristorganisationer.

Lån är ett tillvägagångssätt som använts i Sverige för att generera medel till terrorism, främst av personer som rest för att ansluta sig till terroristorganisationer. Studielån, snabblån utan säkerhet och företagslån är exempel på olika typer av lån som missbrukats i dessa syften. I dessa fall saknas helt vilja att betala tillbaka de lånade beloppen.

Momsbedrägerier är en lukrativ metod för att generera medel. Dessa bedrägerier kan ge stora summor, speciellt de som involverar konsumtionsvaror som är enkla att sälja. Dyliga upplägg involverar ofta målvaror som får ta de juridiska och ekonomiska konsekvenserna, när väl bedrägerierna uppdagas.

Bedrägerier i samband med utbetalningar från socialförsäkringen har också förekommit i dessa sammanhang, likaså bedrägerier med leasingbilar och piratkopierade varor.

METODER FÖR ÖVERFÖRING AV MEDEL

Islamiska staten (IS) använder banktjänster i Syrien och Irak samt i närliggande områden. Enligt en rapport finns ungefär 90 internationella banker som, trots att de är etablerade i områden som utmanas av IS, fortsätter sin verksamhet. Ett av IS viktigaste områden för tillgång till det finansiella systemet är i gränsregionen mellan Turkiet och Syrien.

Verksamheter som tillhandahåller penningförmedling och valutaväxling har utnyttjas för överföring av medel i syfte att finansiera terrorism. Ett sedan tidigare välkänt tillvägagångssätt är att bryta ned transaktioner i flera mindre för att undvika gällande beloppsgränser som kan utlösa rapportering om misstänkta transaktioner. Vid gränsen mellan Turkiet och Syrien är användningen av tjänster för penningförmedling utbredd i syfte att ta emot medel från avsändare i Europa. Regelbundna uttag av mindre belopp är vanligt förekommande längs gränsen.

Hawala (informella system för penningförmedling) är etablerat på många platser runt om i världen och utnyttjas i viss utsträckning för transaktioner som syftar till att finansiera terrorism. Kurirer som flyttar kontanter fysiskt över gränser förekommer också, till exempel av personer som reser till konfliktzoner för att ansluta sig till terroristorganisationer.

Crowdfunding i sociala medier är ytterligare en metod som uppmärksammas. Det har hänt att välgörenhetsorganisationer etableras i syfte att ta emot insamlade medel. Sociala medier och mobil-appar används för att ge detaljerade instruktioner om hur medel kan föras över på säkrast sätt.

TERRORRESOR

Cirka 5 000 personer från Europa har anslutit sig till IS och andra terrororganisationer i Syrien och Irak sedan starten av det syriska inbördeskriget. Knappt 300 av dessa har rest från Sverige, varav minst 45 är kvinnor.

Flera olika aktiviteter kan indikera att en person är på väg att göra en terrorresa. Tillgångar säljs ofta plötsligt, de slutar sina jobb, och det görs stora kontouttag. En ovanligt hög kontoaktivitet i kombination med olika typer av lån (ofta små lån utan säkerhet) och uttag från konton bör utgöra en varningssignal. Krediter maximeras, stora inköp görs och varor beställs utan avsikt att betala. När väl fakturorna kommer har personen redan lämnat landet. När flera av dessa indikatorer inträffar samtidigt eller i nära anslutning till varandra bör det ses som en varningssignal om vad som kan vara på väg att hända.

Nationella modeller för bekämpning av terrorism

I den andra delen av studien har Storbritanniens och Kanadas nationella modell för att bekämpa finansiering av terrorism granskats. De två länderna har valts ut för deras aktiva och långsiktiga ansträngningar på nationell och internationell nivå. En nationell modell mot finansiering av terrorism är beroende av att relevant finansiell information delas mellan aktörerna. Detta är viktigt, inte minst för att kunna förstå och förhindra kommande planer på liknande brott.

KANADA

Det kanadensiska finansministeriet ansvarar för att leda arbetet mot finansiering av terrorism. Den kanadensiska förvaltningen består av 11 ministerier och myndigheter. Dessa myndigheter har anslag om 70 miljoner kanadensiska dollar årligen. Financial Transactions and Reports Analysis Centre of Canada (FINTRAC) ansvarar för mottagande av finansiell information, analys och spridning av resultat. FINTRAC är en fristående myndighet under finansdepartementet och fungerar som brygga mellan den finansiella sektorn och brottsutredande myndigheter.

Årligen mottar FINTRAC cirka 20 miljoner transaktionsrapporter varav cirka 90 000 är rapporter om misstänkta transaktioner och övriga olika former av tvingande rapportering i samband med att beloppsgränser för transaktioner överskrids. Det finns ett kraftfullt systemstöd på plats för att kunna analysera den stora mängden rapporter.

Den kritik som framförts mot det kanadensiska arbetet mot finansiering av terrorism har fokuserat på bristande effektivitet och risk för överrapportering av finansiell information vilket riskerar att inkräkta på den personliga integriteten.

STORBRIANNIEN

Home Office och Office for Security and Counter-Terrorism ansvarar för policyarbete på området i Storbritannien. Finanspolisen (the National Financial Investigation Unit är placerad hos National Crime Agency). Finanspolisen ansvarar bland annat för att ta emot rapporter om misstänkta transaktioner och har en särskild grupp som arbetar med de rapporter som misstänks ha kopplingar till finansiering av terrorism. Antalet rapporter om misstänkta transaktioner har ökat sedan 2013 tack vare en generell ökning av rapporteringen från den finansiella sektorn. Antalet rapporter om misstänkta transaktioner uppgår till cirka 350 000 per år. Storbritannien har, i likhet med Kanada, ett effektivt verktyg och system för att hantera och analysera inkomna rapporter på ett ändamålsenligt sätt.

Den grupp hos den brittiska finanspolisen som är specialister på finansiering av terrorism ansvarar också för att analysera rapporter om misstänkta transaktioner och annan finansiell information i syfte att identifi-

era typologier, eller typexempel, på hur finansiering av terrorism går till. Dessa typexempel kommuniceras till den finansiella sektorn för att öka medvetande, kunskap och diskussion om olika tillvägagångssätt. Överföring av information och samarbete mellan myndigheter och den finansiella sektorn har identifierats som en avgörande faktor för framgång.

Flera initiativ har tagits för att förbättra relationerna och för-tröendet mellan ansvariga myndigheter och aktörer på den finansiella sektorn.

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon +46 8 408 980 00
Fax +48 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se

www.fi.se